



LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av golvbrädor på Åsen 18, Gustafs, Dalarna

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av golvbrädor på Åsen 18, Gustafs, Dalarna*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:19). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



02 Mars 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:19
Anton Hansson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV GOLVBRÄDOR PÅ ÅSEN 18,
GUSTAFS, DALARNA - KOMPLETTERING**

Uppdragsgivare: Fredrik Harrysson, Åsen 18, 78162 Gustafs, 073 693 47 88

Område: Dalarna **Prov nr:** 83430-83434 **Antal Prov:** 5

Dendrokronologiskt objekt: Golvbrädor

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågad datering inom parantes)
83430	1	Tall	129	Sp 32, Ej W	1807	1815-1855	(1815-1835)
83431	2	Gran	88	Ej W	1796	E 1796	
83432	3	Gran	99; 4	W	1801	V 1801/02	
83433	4	Gran	89	Ej W	1799	E 1799	
83434	5	Gran	76+EW; 3	W	1797	Juni 1798	

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Ett bräda av tall (prov 1) dateras till **1815-1855**, mest troligt 1815-1835. Av fyra golvbrädor (prov 2-5) har två vankant och dateras till **vinterhalvåret 1801/02** (prov 3) och till **sommaren 1798** (prov 5). Prov 2 och 4 saknar vankant men dateras så att de kan vara avverkade samtida med prov 3, vinterhalvåret 1801/02. Det är inte ovanligt att en konstruktion har några säsongers skilda avverkningstider. Det kan bero på att "konstruktionsprojektet" spänner över flera år eller att brädgårdens omloppstid på virke leder till att det skiljer drygt tre år. Golvet bör därför vara lagt 1802 eller något år senare. Prov 1 kan rimligen inte ingå i den ursprungliga konstruktionen. Om inte två extremer uppträder i detta golvbygge. 1) extremt litet antal årsringar i splinten för denna typ av furu så att den är avverkad så tidigt som vinterhalvåret 1807/08. 2) att man lagrat virke i nästan tio år. Då skulle golvet kunna vara lagt 1808 eller några år senare. Detta förefaller långsökt.

Det kompletterande prov 3 har tydlig vankant och yttersta årsring är 1801, jämfört med år 1800 på det virke som först sändes till labbet. Det kompletterade prov 5 har tydlig vankant och den sista ringen består bara av halva förväntade vårveden, vilket betyder att virket är avverkat i juni. Yttersta årsring på det kompletterade provet är samma som det ordinarie, men i det kompletterade provet följer yttersta årsring längs med hela brädan varpå vankant kan fastställas.

Samtliga prov korrelerar väl mot referenskronologier från Dalarna. Tallvirket korrelerar bäst mot en referenskronologi hämtad från Stora Kopparbergs socken. **Således kan allt virke vara avverkat i Gustafs närområde.**

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891